

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

“31” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 9. ІСТОРІЯ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування"

Економічний факультет

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»).

Розробник: *Тесля Софія Миколаївна, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, кандидат економічних наук, доцент.*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту.

Протокол від “30” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту

(проф. Крупка М.І.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	нормативна	
	Напрямок підготовки: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»		
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5		Лекції	
		32 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	104 год.
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання –1,1
- для заочної форми навчання –0,15

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» є формування необхідних знань та умінь, спрямованих на розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей у сфері функціонування фінансів та грошей, їх діалектичного розвитку в світлі історії економічної думки для об'єктивної оцінки економічних процесів, що відбуваються на сучасному етапі.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» є:

- забезпечення засвоєння студентами необхідних знань з теорії і практики історичного процесу появи, розвитку і взаємодії грошей та фінансів на різних етапах еволюції суспільства;
- вироблення у студентів правильного розуміння сутності фінансів, як економічної категорії, а також сутності та змісту фінансової політики держави, її ролі у формуванні й розвитку ринкових відносин;
- уміння використовувати придбані знання генезису грошей і кредиту з метою оцінки сучасних економічних процесів;
- формування фінансового мислення та систематизація теоретичних знань щодо розвитку фінансової думки в Україні та світі.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК14	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
СК2	Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: суть фінансів як економічної категорії, передумови їх виникнення та розвитку; сутність та визначення грошей, функції грошей; сутність та визначення кредиту, функції кредиту; формування та становлення фінансових відносин Стародавнього світу; грошово-банківське господарство та податки в середньовічній Європі; становлення грошового обігу і фінансів України під впливом країн-загарбників; структуру фінансової, грошової і кредитної системи незалежної України; етапи розвитку світової фінансової думки; еволюцію фінансової думки України та економічні погляди найбільш видатних представників вітчизняної фінансової думки.

вміти: пояснити вплив фінансів на суспільне виробництво та його розвиток; охарактеризувати основні етапи становлення та розвитку грошового і фінансового господарств в процесі еволюції економічних відносин; використовувати знання генезису грошей та фінансів з метою оцінки сучасних економічних процесів; оцінити історичний процес виникнення, розвитку і функціонування грошового обігу, кредиту та фінансів на різних етапах еволюції суспільства; пояснити взаємозв'язок між фінансовими фактами, фінансовою історією та фінансовою думкою.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР1	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
ПР 2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
ПР 19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
ПР 23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Суть грошей і фінансів та їх еволюційний розвиток у Стародавньому Світі і Середньовіччі.

Тема 1. Суть і функції грошей та фінансів, їх роль у ринковій економіці

Необхідність грошей. Сутність грошей як загального еквівалента. Історичний розвиток форм вартості та грошей. Раціоналістична та еволюційна концепція походження грошей. Основні функції грошей. Гроші як міра вартості. Гроші як засіб обігу. Гроші як засіб платежу. Гроші як засіб нагромадження. Світові гроші. Роль грошей у ринковій економіці.

Суть фінансів як специфічної форми суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Специфічні ознаки фінансів та фондів грошових коштів, які формуються у процесі фінансових відносин.

Функції фінансів як економічної категорії. Розподільча функція, її зміст. Сутність первинного та вторинного розподілу вартості суспільного продукту. Контрольна функція фінансів. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.

Тема 2. Виникнення і розвиток фінансів у Стародавньому Світі

Монетні системи Стародавньої Греції. Статер. Драхма. Виникнення банків у Стародавній Греції. Трапезити. Кредитна діяльність храмів і держави. Морська позика. Податки в Стародавній Греції. Зародження страхування у стародавньому світі.

Основні монетні номінали Стародавнього Риму. Розвиток кредиту в ранньому Римі. Аргентарії та нуммулярії. Торгово-кредитні товариства. Страхування в античності. Податкова система Стародавнього Риму.

Основні закономірності монетного обігу Північного Причорномор'я. Ольвія. Херсонес. Боспорське царство. Кредит в античних державах Північного Причорномор'я.

Тема 3. Розвиток фінансової системи середньовічної Європи

Становлення грошового господарства в середньовічній Європі. Монета епохи мандрівки народів. Грошове господарство періоду розвинутого Середньовіччя. Грошова реформа Карла Великого. Період великих грошових реформ у Європі, епоха гроша та флорина. Період талера (XV – початок XVI ст.).

Лихварство й католицька церква. Поземельний кредит. Продаж рент і державний кредит. Комерційний кредит. Коменда і торгова компанія. Виникнення банківських установ. Страхування у середньовічній Європі. Становлення податків в середньовічній Європі.

Тема 4. Формування грошово-фінансової системи Київської Русі

Вплив іноземних грошових систем на формування грошового обігу в Давньоруській державі. Перші давньоруські монети.

Виникнення та еволюція гривні. «Безмонетний період». Зародження кредитно-банківських відносин у Київській Русі. «Руська правда». Податкова система Київської Русі. «Реформи» княгині Ольги.

Змістовий модуль 2. Становлення грошового обігу і фінансів України під впливом країн-загарбників та після одержання незалежності.

Тема 1. Фінансова система Українських земель у XIV-XVII ст.

Основні риси грошового обігу в Україні в XIV – першій половині XVII ст. Празький гріш. Литовські денарії. Грошова реформа 1526-1528рр. львівський монетний двір. Розвиток кредитних операцій на території Речі Посполитої. Магдебурзьке право. Податки Польсько-Литовської держави.

Тема 2. Грошове господарство та фінанси козацько-гетьманської доби

Грошовий обіг в українському козацтві. Рубль. Грошова реформа Петра I. Банківські інституції в Західній Україні. Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII – початок XVIII ст.)

Тема 3. Грошова і фінансова системи країни у складі Російської імперії

Елементи грошового господарства на території українських земель у складі Російської імперії. Асигнації. Державні кредитні білети. Державний банк Росії. Грошова реформа 1895—1897 рр. Становлення банківської системи Російської імперії. Комерційні акціонерні банки. Іпотечні банки. Міські громадські банки. Товариства взаємного кредиту й кредитні кооперативи.

Податкова система на українських землях у складі Російської імперії. Подушний податок. Зародження страхування в Російській імперії.

Тема 4. Фінанси Української держави(1917-1920 рр.)

Український державний банк. Карбованець. Гривня. Грошове господарство доби Гетьманату, Директорії. Банківська система в часи національно-демократичної революції. Елементи фінансового господарства на українських землях.

Тема 5. Гроші та фінанси України у складі СРСР

Грошовий обіг на розділених українських землях. Червінець. Казначейські білети. Грошовий обіг на українських теренах під час Другої світової війни. Грошовий обіг в СРСР після Другої світової війни. Грошові реформи 1947 та 1962р.

Банківська система України в складі СРСР. Кредитно-банківську систему України в роки НЕПу. Кредитна реформа 1930-1932рр. Податкова система СРСР. Податок з обігу. Особливості страхування в СРСР.

Тема 6. Формування фінансової системи незалежної України

Становлення грошової системи в Україні після 1991 р. Купоно-карбованці багаторазового користування. "Український карбованець". Грошова реформа 1996р. Гривня.

Особливості побудови банківської системи в Україні. Становлення НБУ. Етапи еволюції банківської системи незалежної України. Банки «нової хвилі». Формування податкової системи нової держави. Державна податкова адміністрація України. Становлення страхової справи України.

Змістовий модуль 3. Становлення та розвиток фінансової думки.

Тема 1. Еволюція науки про фінанси

Меркантилізм. Школа фізіократів. В.Петті — предтеча англійської класичної політекономії. Класична школа англійської політекономії. Ідеї А. Сміта і Д. Рікардо. Історична школа, її основні групи. Нові поняття ідеї маржиналізму.

Кейнсіанська наукова школа. Етап неокласичного синтезу. Ідеї монетаризму в їх еволюційному розвитку. Нова класична макроекономіка. Нова концепція економічного зростання.

Тема 2. Українська фінансова думка: генеза й еволюція

Київська наукова фінансова школа: становлення і розвиток. Формування основних центрів фінансової думки. Формування української фінансової доктрини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Суть грошей і фінансів та їх еволюційний розвиток у Стародавньому Світі і Середньовіччі												
Тема 1. Сутність грошей і фінансів та їх місце в системі наук	8	2	2			4	9,5	1	0,5			8
Тема 2. Виникнення і розвиток фінансів у Стародавньому Світі	14	4	4			6	9,5	1	0,5			8
Тема 3. Розвиток фінансової системи середньовічної Європи	10	3	3			4	9,5	1	0,5			8
Тема 4. Формування грошово-фінансової системи Київської Русі	12	3	3			6	11,5	1	0,5			10
Разом за змістовим модулем 1.	40	10	10			20	40	4	2			34
Змістовий модуль 2. Становлення грошового обігу і фінансів України під впливом країн-загарбників та після одержання незалежності												
Тема 5. Фінансова система Українських земель у XIV-XVII ст.	8	2	2			4	7	0,5	0,5			6
Тема 6. Фінанси козацько-гетьманської доби	8	2	2			4	9	0,5	0,5			8

Тема 7. Грошова і фінансова системи країни у складі Російської імперії	8	2	2			4	7,5	1	0,5			6
Тема 8. Фінанси Української держави (1917-1920 рр.)	8	2	2			4	9,5	1	0,5			8
Тема 9. Гроші та фінанси України у складі СРСР	8	2	2			4	9,5	1	0,5			8
Тема 10. Формування фінансової системи незалежної України	10	2	2			6	11,5	1	0,5			10
Разом за змістовим модулем 2.	54	14	14			26	54	5	3			46
Змістовий модуль 3. Становлення та розвиток фінансової думки												
Тема 11. Еволюція науки про фінанси	13	4	4			5	13	0,5	0,5			12
Тема 12. Українська фінансова думка: генеза й еволюція	13	4	4			5	13	0,5	0,5			12
Разом за змістовим модулем 3.	26	8	8			10	26	1	1			24
Усього годин	120	32	32			56	120	10	6			104

5. Тематика лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність грошей і фінансів та їх місце в системі наук 1. Необхідність, суть та функції грошей. 2. Суть фінансів та їх функції, зародження і розвиток фінансових відносин. 3. Вплив фінансів на суспільне виробництво та їх роль у ринковій економіці.	2
2	Тема 2. Виникнення і розвиток фінансів у Стародавньому Світі <u>Лекція 1.</u> 1. Монетне господарство античної Греції 2. Виникнення банків і банківських операцій в Стародавній Греції. 3. Податки та зародження страхування в Стародавній Греції <u>Лекція 2.</u> 1. Гроші в Стародавньому Римі 2. Особливості кредиту та банківництва в Римській імперії 3. Податкова система та страхування в античності	4
3	Тема 3. Розвиток фінансової системи середньовічної Європи 1. Грошове господарство в Середньовічній Європі 2. Банківництво в Середньовічній Європі 3. Податки та страхування в Середньовічній Європі	3
4	Тема 4. Формування грошово-фінансової системи Київської Русі 1. Вплив іноземних грошових систем на формування грошового обігу в Давньоруській державі 2. Формування грошової системи Київської держави. Виникнення та еволюція гривні 3. Зародження кредитно-банківських відносин у Київській Русі 4. Податкова система Київської Русі	3

5	<p>Тема 5. Фінансова система Українських земель у XIV-XVII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні риси грошового обігу в Україні у XIV - першій половині XVII ст. 2. Розвиток кредитних операцій на українських землях. 3. Податки Польсько-Литовської держави. 	2
6	<p>Тема 6. Фінанси козацько-гетьманської доби</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грошовий обіг в українському козацтві 2. Банківські інституції на Західній Україні 3.Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII – початок XVIII ст.). 	2
7	<p>Тема 7. Грошова і фінансова системи країни у складі Російської імперії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Елементи грошового господарства на території українських земель у складі Російської імперії 2. Становлення банківської системи Російської імперії 3. Податкова система на українських землях у складі Російської імперії 4. Зародження страхування в Російській імперії 	2
8	<p>Тема 8. Фінанси Української держави (1917-1920 рр.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Грошове господарство на українських землях у 1917-1920рр. 2. Елементи фінансового господарства в часи національно-демократичної революції 1917-1920 рр. 	2
9	<p>Тема 9. Гроші та фінанси України у складі СРСР</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грошовий обіг на розділених українських землях 2. Грошовий обіг в Україні до та після другої світової війни. 3. Банківська система України в складі СРСР 4. Податкова система та страхування на українських теренах за часів Радянської доби. 	2
10	<p>Тема 10. Формування фінансової системи незалежної України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення грошової системи в Україні після 1991р. 2. Грошова реформа 1996 р. 3. Формування основних елементів банківської системи незалежної України. 4. Особливості становлення податкової системи України 	2
11	<p>Тема 11. Еволюція науки про фінанси</p> <p><u>Лекція 1.</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика головних напрямків розвитку наукової думки про фінанси від стародавніх часів до початку XX ст. Зародження фінансової науки. 2. Меркантилізм. Фізіократи. 3. Фінансові концепції класичної школи. <p><u>Лекція2.</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові теорії німецької історичної школи. 2.Фінанси у концепціях кейнсіанської школи. 3.Неокласичні теорії фінансів. 	4

	4.Сучасні теорії фінансової науки.	
12	Тема 12. Українська фінансова думка: генеза й еволюція 1.Українська фінансова думка: генеза й еволюція. 2.Українська класична школа публічних фінансів 3.Розвиток фінансової думки України в сучасний період.	4
	Разом	32

6. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.Сутність грошей і фінансів та їх місце в системі наук 1. .Необхідність, суть та функції грошей. 2. Суть фінансів та їх функції, зародження і розвиток фінансових відносин. 3. Вплив фінансів на суспільне виробництво та їх роль у ринковій економіці.	2
2	Тема 2.Виникнення і розвиток фінансів у Стародавньому Світі <u>Лекція 1.</u> 1.Монетне господарство античної Греції 2. Виникнення банків і банківських операцій в Стародавній Греції. 3. Податки та зародження страхування в Стародавній Греції <u>Лекція 2.</u> 1. Гроші в Стародавньому Римі 2. Особливості кредиту та банківництва в Римській імперії 3. Податкова система та страхування в античності	4
3	Тема 3. Розвиток фінансової системи середньовічної Європи 1. Грошове господарство в Середньовічній Європі 2. Банківництво в Середньовічній Європі 3. Податки та страхування в Середньовічній Європі	3
4	Тема 4. Формування грошово-фінансової системи Київської Русі 1. Вплив іноземних грошових систем на формування грошового обігу в Давньоруській державі 2. Формування грошової системи Київської держави. Виникнення та еволюція гривні 3. Зародження кредитно-банківських відносин у Київській Русі 4. Податкова система Київської Русі	3
5	Тема 5. Фінансова система Українських земель у XIV-XVII ст. 1. Основні риси грошового обігу в Україні у XIV - першій половині XVII ст. 2. Розвиток кредитних операцій на українських землях. 3. Податки Польсько-Литовської держави.	2
6	Тема 6. Фінанси козацько-гетьманської доби 1. Грошовий обіг в українському козацтві 2. Банківські інституції на Західній Україні	2

	3.Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII – початок XVIII ст.).	
7	Тема 7. Грошова і фінансова системи країни у складі Російської імперії 1. Елементи грошового господарства на території українських земель у складі Російської імперії 2. Становлення банківської системи Російської імперії 3. Податкова система на українських землях у складі Російської імперії 4. Зародження страхування в Російській імперії	2
8	Тема 8. Фінанси Української держави (1917-1920 рр.) 1.Грошове господарство на українських землях у 1917-1920рр. 2. Елементи фінансового господарства в часи національно-демократичної революції 1917-1920 рр.	2
9	Тема 9. Гроші та фінанси України у складі СРСР 1. Грошовий обіг на розділених українських землях 2. Грошовий обіг в Україні до та після другої світової війни. 3. Банківська система України в складі СРСР 4. Податкова система та страхування на українських теренах за часів Радянської доби.	2
10	Тема 10. Формування фінансової системи незалежної України 1. Становлення грошової системи в Україні після 1991р. 2. Грошова реформа 1996 р. 3. Формування основних елементів банківської системи незалежної України. 4. Особливості становлення податкової системи України	2
11	Тема 11. Еволюція науки про фінанси <u>Лекція 1.</u> 1. Характеристика головних напрямків розвитку наукової думки про фінанси від стародавніх часів до початку XX ст. Зародження фінансової науки. 2. Меркантилізм. Фізіократи. 3. Фінансові концепції класичної школи. <u>Лекція2.</u> 1. Фінансові теорії німецької історичної школи. 2.Фінанси у концепціях кейнсіанської школи. 3.Неокласичні теорії фінансів. 4.Сучасні теорії фінансової науки.	4
12	Тема 12. Українська фінансова думка: генеза й еволюція 1.Українська фінансова думка: генеза й еволюція. 2.Українська класична школа публічних фінансів 3.Розвиток фінансової думки України в сучасний період.	4
	Разом	32

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, придбання необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових занять. Під час такої роботи використовується навчальна, спеціальна література, а також тексти лекцій.

Самостійна робота студента з дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» має своєю **метою**:

- забезпечити розширення та поглиблення теоретичних знань у сфері грошей та фінансів;

- виробити вміння застосовувати отримані теоретичні знання на практиці.

Самостійна робота студентів з дисципліни передбачає такі **форми**:

- підготовка до аудиторних (семінарських) занять;

- опрацювання навчальної та навчально-методичної літератури для підготовки до поточних модульних контрольних робіт;

- підготовка рефератів, доповідей, доповнень.

Специфічною формою навчальної самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді написання доповідей, рефератів та доповнень.

Самостійна робота студентів у формі підготовки рефератів, доповідей та доповнень створює умови для якнайповнішої реалізації їх творчих можливостей і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, а також самостійне засвоєння окремого навчального матеріалу.

Протягом семестру студенти денної форми навчання готують доповіді та доповнення до відповідної теми. Кожен студент повинен мати щонайменше одну доповідь та реферат з дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки».

Тематика рефератів

1. Товарно-грошові відносини і кредит в Стародавньому Єгипті.
2. Грошовий обіг і кредит в Месопотамії.
3. Установи банківського типу та форми страхування в Месопотамії.
4. Гроші і кредит в Стародавній Індії.
5. Гроші і кредит у Стародавньому Китаї.
6. Страхування в античності.
7. Грошовий обіг і кредит в античних державах Північного Причорномор'я.
8. Грошове господарство в середньовічній Європі.
9. Податки в середньовічній Європі.
10. Фінансові відносини у Галицько-Волинському князівстві.
11. Фінансові аспекти „Руської правди”.
12. Гривня – перша українська грошова одиниця.
13. Економічні та фінансові реформи княгині Ольги.
14. Державні фінанси України за часів Володимира Великого.
15. Фінанси давньоукраїнської держави за князювання Ярослава Мудрого.
16. Економічна політика Володимира Мономаха.

17. Монети князів Київської Русі.
18. Податки та мито за Конституцією Пилипа Орлика
19. Фінансова та податкова політика за часів української державності (1917—1919 рр.)
20. Становлення грошової системи в Україні після 1991р. (*до грошової реформи 1996р.*)
21. Грошова реформа 1996 р – уведення гривні.
22. Особливості побудови банківської системи в незалежній Україні
23. Формування податкової системи в Україні після 1991р.
24. Становлення страхової справи в незалежній Україні.
25. Електронні гроші в Україні.
26. Електронні платіжні системи.
27. Сучасні форми грошей: Біткоїн.
28. Організація випуску сучасних грошей в Україні.
29. Мілтон Фрідмен – засновник монетаризму та романтик лібералізму.
30. Ідеї М. І. Туган-Барановського.
31. Формування основних центрів фінансової думки України.
32. Економічні праці Івана Франка.
33. Київська наукова фінансова школа: становлення і розвиток.

8. Методи навчання

Основними методами навчання, що використовуються в процесі викладання навчальної дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» є:

- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (лекції, ілюстрації, презентації);
- метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення практичних задач та ситуацій, дискусій з метою набування умінь і практичних навичок (практичні заняття);
- метод модульного контролю з допомогою періодичного складання модулів за тематикою лекційних і практичних занять;
- метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, написання рефератів на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації, індивідуальних робіт з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навичок (самостійна робота);
- методи усного та письмового контролю (практичні заняття та самостійна робота);
- електронні матеріали з дисципліни та інших пов'язаних курсів у системі (платформі) електронного навчання Moodle.

9. Методи контролю

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» здійснюється на основі поточно-модульного контролю. Форма контролю – залік.

З метою перевірки якості підготовки, знань, умінь студента з дисципліни використовуються такі засоби оцінювання:

- для поточного контролю – опитування (в усній формі), тестові завдання (в письмовій формі), індивідуальні навчально-дослідні завдання (реферати, доповіді, доповнення);

- для проміжного контролю – модульні завдання, що включають тести та описові питання;

Об'єктами поточного контролю знань студентів з дисципліни “Історія фінансів та фінансової думки” є:

1) систематичність та активність роботи на практичних заняттях;

2) виконання модульних (контрольних) завдань;

3) виконання самостійних (індивідуальних) завдань;

При оцінці систематичності та активності роботи студента на практичних заняттях враховується:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях на практичних заняттях;

- активність при обговоренні дискусійних питань;

- результати виконання практичних робіт, завдань поточного контролю тощо.

При оцінці виконання модульних (контрольних) завдань враховується загальний рівень теоретичних знань та практичні навички, набуті студентами під час опанування відповідного змістовного модуля.

При оцінці виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) враховується: ступінь опрацювання та засвоєння теми в цілому чи окремих питань, підготовка рефератів, доповідей, складання тестів тощо.

Періодичний модульний контроль проводиться у формі тестів та описових завдань.

Порядок вивчення та оцінювання дисципліни доводиться до відома студентів протягом семестру.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

– практичні (семінарські) заняття: 40 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40.

– контрольні заміри (модулі): 40 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40.

– індивідуальне завдання: 20 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 20.

Залік виставляється за підсумками навчання упродовж семестру.

Підсумкова максимальна кількість балів – 100.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад розподілу балів, які отримують студенти для заліку з курсу «Історія фінансів та фінансової думки»

Поточне тестування та самостійна робота											Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	10	10	100

T1, T2 ... T10 — теми змістових модулів

При оформленні документів за залікову сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Зараховано
4 (добре)	81-89	B	
	71-80	C	
3 (задовільно)	61-70	D	
	51-60	E	
2 (незадовільно)	0-50	FX	Незараховано

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Історія фінансів та фінансової думки» складається з:

- Конспекту лекцій та презентацій на паперовому та електронному носіях.
- Методичних вказівок для проведення практичних занять та самостійної роботи з курсу «Історія фінансів та фінансової думки» для студентів на пряму підготовки «Фінанси, банківська справа та страхування».

12. Рекомендована література

Базова

1. Більше ніж гроші. Фінансова історія людства / Сергій Мошенський. – Київ: Саміт-книга, 2020. – 504 с.
2. Гай-Нижник П.П. Український державний банк // Вісник НБУ.- 2003. - № 2.- С. 70-71.
3. Дорофєєва Н. В., Комаринська З. М. З історії грошей України. – Львів: Львівський банківський інститут НБУ, 2000. — 165 с.
4. Еволюція грошей. Фінансова історія світу / Ніл Фергюсон / пер.з англ Катерина Диса.- 2-е вид. – К.: Наш формат, 2019. – 384с.
5. Історія податків та оподаткування в Україні : навч.посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ф. О. Ярошенко, В. В. Павленко, В. П. Павленко; за заг. ред. А. М. Подоляки. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 416 с.

6. Колесников О. В., Бойко Д. І., Коковіхіна О. О. Історія грошей та фінансів. 2-ге видання виправлене та доповнене: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 140 с.
7. Небрат В.В. Еволюція теорії державних фінансів в Україні : [монографія] / В.В. Небрат ; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2013. – 584 с.
8. Нечай Н. В. Нариси з історії оподаткування. — К.: Вісник податкової служби України, 2002. — 144 с.
9. Прядко В.В., Сайко М.М. Історія грошей і кредиту: Підручник. – Київ, 2009. – 507 с.
10. Скоморович І.Г., Реверчук С.К., Малик Я.Й. та ін. Історія грошей і банківництва: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. - К.: Атіка, 2004. - 340 с.
11. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури, 2011. – 576 с
12. Фінанси. Підручник: 2-ге вид., доп. та перероб./Л.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого, Київ: 2023. 716с.
13. Шаварина М. П. Історія фінансів: [навчальний посібник] / М.П. Шаварина – Т.: ТДЕУ, 2006. – 247 с.
14. Юхименко П.І. Фінансова думка України : монографія / П.І. Юхименко, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, С.І. Юрій; за наук. ред. В.М. Федосова. – К. : Кондор ; Тернопіль : Економічна думка, 2010. – У 3 т. – Т. 1. – 2010. – 687 с.
15. Ющенко В., Панченко І. Історія української гривні. – К.: Видавництво “Бібліотека українця”, 1999. – 96 с.

Допоміжна

1. Василик О.Д. Теорія фінансів : [підручник] / О. Д. Василик. – К.: НІОС, 2000. – 416 с.
2. Гай-Нижник П. Україна: фінанси і політика (1917–1922 рр.). – К.: Саміт-книга, 2021. – 808 с.: іл.
3. Гай-Нижник П.П. Перша світова війна і її вплив на європейські державні фінанси // Фінанси України. – 2004. – №11. – С.148–152.
4. Гроші та кредит: підручник / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.; [За ред. д.е.н., проф. М.І. Крупки]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 420 с.
5. Грушевський М.С. Історія України-Руси: в 11 т. 12 кн. – Т. 1. – До початку XI віка. - К.: Наукова думка, 1991. - 648 с.
6. Грушевський М.С. Історія України-Руси: в 11 т. 12 кн. – Т. 2. - К.: Наукова думка, 1992. - 640 с.

7. Грушевський М.С. Історія України-Руси: в 11 т. 12 кн. – Т. 6. – Життя економічне, культурне, національне XVI – XVII вв. - К.: Наукова думка, 1992. - 667 с.
8. Зубко А. Київська Русь і Схід: Арабські дирхеми в монетному обігу XI-XIII ст. // Історія грошей в Україні з давніх часів до сучасності. - Тернопіль: Економічна думка, 2001. - С. 34-41.
9. Історія економіки та економічної думки: XX –початок XXI ст.: навч.посібн. / В.В. Козюк [та ін.]; за ред. В.В.Козюка, Л.А. Радіонової.– К.: Знання, 2011. – 582с.
- 10.Історія економічних вчень: Навчальний посібник / За ред. В. В. Кириленка. – Тернопіль: „Економічна думка”, 2007. – 233 с.
- 11.Історія економічних учень: Підр. / Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.; За ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко – К.:КНЕУ, 2001.
- 12.Історія економічних учень: підручник / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, Т.В. Гайдай [та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича: у 2 ч. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006
- 13.Історія економічних учень: Хрестоматія: Навч. посіб. Рекомен МОН / За ред. В.Д. Базилевича. — К., 2011. — 1198 с.
- 14.Історія фінансів: навч.посіб./Т. О. Ставерська , Іванюта О. М. –Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. – 83 с
- 15.Краузе С.В. Монети та грошовий обіг Галичини. Короткий науково-популярний історико-економічний огляд. – Коломия, 2000. – 133 с.
- 16.Крохмалюк Д. Банківська справа в Україні у складі Російської імперії (друга половина XIX століття - 1917 р.) // Вісник НБУ. - 2000.- № 9. - С. 58-63.
- 17.Лановик Б.Д., Матисякевич З. М., Матейко Р.М. Економічна історія України і світу: Підручник/ За ред. Б. Д. Лановика. — К.: Вікар, 1999. — 737с. (Вища освіта XXI століття).
- 18.Леоненко П. М. Основні етапи розвитку фінансової науки: методологія проблеми / П. М. Леоненко, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. - 2017. - № 4. - С. 55-74. http://finukr.org.ua/docs/FU_17_04_055_uk.pdf
- 19.Леоненко П. Становлення загальної та національної архітектури фінансової науки / П. Леоненко, В. Федосов, П. Юхименко // Фінанси України. - 2017. - № 6. - С. 87-108.
- 20.Опарін В. М. Українська класична школа публічних фінансів / В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 7–31.
- 21.Опарін В. М. Українська національна наукова школа фінансів: теоретико-методологічні підходи / В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. - 2015. - № 9. - С. 19-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_9_4.

- 22.Оспіщев В. І. Фінанси: [навчальний посібник] / В.І. Оспіщев, Л.І. Лачкова, О.П. Близнюк та ін.; за ред. В.І. Оспіщева. – [2-ге вид., перероб. і доп]. – К. : Знання, 2008. – 366 с.
- 23.Сучасна українська наукова школа публічних фінансів / В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко // Фінанси України. - 2015. - № 11. - С. 56-87.
- 24.Теорія та історія фінансової системи : навч. посібник / [О. Ю.Клепанчук,Н.Б.Татарин,О.П.Нагорнюк таін.] ; за заг. редакцією О. Ю. Клепанчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка.2023. 282 с
- 25.Теорія фінансів: [навчальний посібник] / Леоненко П.М., Юхименко П.І., Ільєнко А.А. та ін. За заг. ред. О.Д. Василика. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 480 с.
- 26.Швайка М.М. З історії українських грошей (до 10-річчя гривні). – К.: Київський міжнародний університет, 2006. – 184 с.
- 27.Швець В.Є. Грошовий обіг і банківська справа Центральної Ради // Фінанси України.– 2004. – № 3.
- 28.Юрій С. І. Фінанси: [підручник] / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Економічна історія країн. Ціна держави. - Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL3baVAJdFKVbdfzaCXcGyFp0-lwugpJxe>
2. Історія грошей: від зуба кита до bitcoin'a - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=v0zL_N_cyV4&t=18s
3. Музей грошей НБУ - Режим доступу: <https://museum.bank.gov.ua/museum/>
4. Центр фінансових знань «Талан» - Режим доступу: <https://talan.bank.gov.ua/>
5. Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Фінанси України» - Режим доступу: <https://finukr.org.ua/>
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>

